

תורת כוחות הנפש של הבעל שם טוב

על פי ספרי החוזה מלובלין

החוזה מלובלין: רבי יעקב יצחק הורוביץ (נפטר ט' באב תקע"ה 1815). תלמידו של המגיד ממזריטש, ואחר כך תלמיד רבי אלימלך ה'נועם אלימלך' מליז'נסק. נודע בראייתו הרוחנית, ולכן כונה ה'חוזה' מלובלין. תורתו נדפסה בספרים: דברי אמת, זכרון זאת, זאת זכרון.

ספר 'זאת זכרון' פרשת שלח

שמעתי בשם הרב ר' ישראל בעל שם טוב זלה"ה ראשי דברים, והבנתי שהאדם צריך לתקן מעשיו ולהישיר מדותיו (כנגד ז' מידות דקדושה חג"ת נהי"מ [חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות] המרומזים בפסוק (דברי הימים א' כ"ט י"א) "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה" וכו').

בראשונה צריך שלא להיות בעל עבירה. וביותר צריך ליזהר במה שנפשו של אדם חומדתו כמו זנות וממון ודומיהם. וזה נקרא בחינת **מלכות** שלא ישלוט בו מלך זקן וכסיל שיעשה רצונו. לקיימם כמו שמקיימים אמרי מלך, שלא לחטוא בפועל. כי אם אדרבה יהיה בו עול מלכות שמים שלא לחטוא, ולקיים מצות ה'. נוסף על זה שלא לחטוא בדיבור פה... ברית הלשון וכו' כי ברית הלשון מכוון נגד ברית המעור **[יסוד]** וכו'. וליזהר משקר וכו'. גם ליזהר שלא להיות תקיף בדעתו רק להיות רך כקנה. ולא לנצח את חבירו דוקא עד שיודה לו וכו'. גם בזה משבר **הנצח וההוד** של סטרא אחרא ונותן כח לשל קדושה. ולרחם לאשר צריכים לכך ולהתאכזר על אשר ראויים לזה. גם שלא לפאר את אשר שונא ה' ולפאר ליוצרינו. [ובזה] מתקן מדת **התפארת**. גם ללמוד תורה לשמה. ולשנוא רשעים ולכעוס עליהם ולהפחידם. ולאהוב צדיקים. ולגמול חסד עם אשר טוב וראוי לגמול להם חסד, ולא לאהוב שונאי ה' יתברך, בזה מתקן מידות **חסד וגבורה**.

ויותר מזה טוב להחכים לעשות רצון האל ברוך הוא ולהבין ולהשיג רוממות אל. ולהבין חסרונותיו וחטאותיו ולהודות עליהם לשוב בתשובה שלימה. ושלא לרצות כי אם לפעול רצון האל. בזה מתקן כל הג' ראשונות **[כתר חכמה בינה]**. הגם שאפשר בכיוצא בזה להאריך אמרנו קצת מהם.

וכן נמי כשעלה ברצונו יתברך שמו להטיב לברואיו. הביין בחכמ"תו וי"דע האיך להתנהג. להיות ההטבה מכח אל הפועל. לעשות חסד עמנו ועם כל העולם. כפי שצריך לקיום העולם. ולהפחיד ולעשות דין ברשעים המאבדים את העולם. מכ"ש שלא לעשות חסד עמהם. וכן לרחם עלינו. ולהתפאר בנו. ולנצח שונאינו עד שיודו להאמת. וכן לעשות עמנו נסים ונפלאות ולהשפיע עלינו כל טוב מה ששייך גם לנפש וגוף. ולבא לנו השפעה מכח אל הפועל.

וזה לעומת זה הם שורש שבעה עממין שנאבדו ליתן לנו את ארץ ישראל בשלימות. והנה זה שמעתי בשם הבעל שם טוב ז"ל שכנעני חסד וכן כולם כסדר [כנעני, חתי, אמורי, פריזי, חוי, יבוסי, גרגשי].

כי הנה בסטרא אחרא **החסד** הוא התאוות נשים, הוא [כנעני] לשון 'סוחר' שמשפיע כדי לקבל תענוג מזה, וזה לשון 'כנען', תגר [סוחר] (כדברי חז"ל במסכת פסחים דף נ.).

וחתי לשון "אל תחת" (דברים א' כ"א), לשון פחד [גבורה].

האמורי לשון התפארות [תפארת], לשון "האמרת היום" (דברים כ"ו י"ז).

פריזי על נצח, שמגלה המידות העליונים להתנהג בהם דווקא עד שינצח את המונעים אותו מהם, ושיוודו לו שכן ראוי. ועל מגלה לשון 'פרוז' [בלי חומה, בוטח בעצמו במלחמה. רש"י במדבר י"ג י"ח], וגם לשון "מפריז על מידותיו" (מסכת נדרים דף ל"ב:).

ועל שהשני גרוע יותר נקרא '**חוי**', לשון נחש ['חויא' בארמית] (בחינת **הוד** בקליפה), שיש בה זוהמא יותר, שמתנהג בשפלות בפרהסיה, ומנצח המונעים עד שיוודו לו על שפלותו.

ולפגום בריתו בכח ובפועל יש לפרש על **היבוסי והגרגשי** וכו'.

("יבוסי: קיבלתי ממורי וכו' שהוא כנגד יסוד דקליפה, ואמר: 'יבוסי' לשון דריסה, כמו "והוא יבוסי צרינו" [תהלים ס' י"ד], "בוססו את חלקתי" [ירמיהו י"ב י']). ולשון 'דריסה' נופל ביסוד וכו'". קהילות יעקב ערך יבוסי).

("וקיבלתי מפה קדוש אדמו"ר מורנו יעקב יצחק זצוק"ל, שבעבור **הגרגשי** עמד ופנה מפני ישראל [רש"י שמות ל"ג ב': "והגרגשי עמד ופנה מפניהם מאליו"], כי אלו הז' עממין הם נגד חג"ת נה"מ דסטרא אחרא, והגרגשי הוא שהוא בינת המלכות דסטרא אחרא, והוא מלשום "ריש גרגותא [שר הממונה על בורות המים] מן שמיא מוקמי ליה" [מסכת בבא בתרא דף צ"א:], והנה להיותו בחינת מלכות עמד ופנה מפני ישראל, כי נפל עליו מורא מלכות דקדושה". ספר בני יששכר, מאמרי חודש כסלו, הלל והודאה אות ע"ט).

והנה כמו שבקדושה "לית פולחנא קמיה קודשא בריך הוא אלא רחימו" [אין עבודה לפני הקדוש הוא אלא אהבה". זוהר חלק ב' דף נ"ה:]: נכללים כל המדרגות ומידות טובות [בחסד, אהבה] וכו' וכל כן 'כנעני' כולל כל השבע עממין".